

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VIII.

ČÍSLO 10.

Podplukovník gštbu Jaroslav EMINGER :

Přezvědný oddíl jezdeckva na zvědech.

(Odpověď na článek „Neschematisujme!“ „Voj. rozhledů“ roč. VIII. [1927], čís. 3, str. 160 a d.)

Při taktických úlohách na mapě a při praktických cvičeních v terénu se ukázalo, že názory na způsob prozkoumání určitého pásma přezvědným oddílem jsou velmi nejednotné. Aby tato zajímavá a zvláště pro jezdeckvo velmi důležitá otázka byla blíže objasněna, uveřejnil jsem v 2. čísle „Vojenských rozhledů“ své zkušenosti, jež jsem získal při praktickém výcviku. Jsem povděčen, že na tento článek bylo reagováno; neboť jen takovouto diskusí mohou býti různé rozpory v názorech uvedeny v soulad.

Článek „Neschematisujme!“ shledává v mém příkladu přímý návod k schematisování vojenských operací a uvádí:

1. uvedený způsob vysílání hlídek značí schematické znázornění činnosti přezvědného oddílu bez ohledu na úkol, na terén, na vlastní a nepřátelskou situaci a na povětrnostní poměry;

2. námět a

3. i provedení praktického příkladu postrádá zcela i nejnepatrnější zhminky, že činnost přezvědného oddílu bude řízena podle shora uvedených činitelů, zato se přidržuje až ztrnule onoho schematu.

Pokusím se nyní shora uvedené námitky vyvrátiti.

I. Způsob vysílání průzkumných hlídek.

Vojenské předpisy stanoví povšechně, jak rozličné úkoly řešiti. Při podrobném výcviku v polní službě bude nutné, tyto jen naznačené způsoby precizovati. Arciť se nesmějí potom ztrnule aplikovati na daný konkrétní případ, nýbrž musí se přizpůsobiti úkolu, vlastní a nepřátelské situaci, terénu a povětrnosti.

V mém předešlém článku jsem popsal způsob vysílání průzkumných hlídek přezvědným oddílem, který se má pohybovati s určitou rychlostí v pásmu, kde srážka s nepřítelem je podobna pravdě. (Viz „V. R.“, závěr na str. 85.) Jádrem věci je v tom, že bočné průzkumné hlídky jedou v smyčkách tak, že již před odjezdem dostanou rozkaz, kde se mají zase připojiti k oddílu. Zde vyšle oddíl další hlídky a zastaví se, aby jim poskytl náležitý náskok. Neprozkoumané meze, které by takto povstaly mezi jednotlivými smyčkami, vyplní nové hlídky, vyslané asi z poloviny shora uvedených posunů, takže se cesty jednotlivých hlídek křížují. Takto se navrátí bočná průzkumná hlídka k svému oddílu na každém jeho druhém nebo snad dalším posunu.

Není to žádné fixní schema, nýbrž vše závisí na prvcích rozhodnutí (viz „V. R.“, str. 83, odst. 3, a str. 85, závěr). Posuny hlídek budou jednou delší, po druhé kratší, jednou vyšle oddíl jen jednu hlídku, po druhé více („V. R.“, str. 86, 3. odst.), jednou bude hlídka slabá, po druhé silnější.

V některých taktických úlohách se doporučuje jiný způsob. Průzkumné hlídky jsou tu posílány na rozličné vzdálené koty, někdy koty v lese, kde mají vyčkati vystřídání novými hlídkami. Pamatujme na fakt, že normálně bude velitelem hlídky méně inteligentní a nedokonale vycvičený poddůstojník, který ve válce nebude mít mapu a v neznámém terénu tyto koty asi nenajde, zvláště má-li tam jeti bez cest. Marně bude čekati na vystřídání a kdoví kdy se zase k svému oddílu vrátí. Bude-li převzvědný oddíl své hlídky hledati, nedostane se kupředu. Hledati v terénu, v lesích a i ve vesnicích nějakou malou hlídku, je věc velmi nesnadná.

Jakmile narazí převzvědný oddíl na nepřítele, zhustí svou posádku do sítě průzkumných hlídek a vyšle na důležitá, avšak blízká místa hlídky, jimž přímo v terénu ukáže cestu, takže není nebezpečí, že by zabloudily.

Při té příležitosti upozorňuji na nutnost správného hospodaření s každým jednotlivým jezdcem. Hlídka se skládá z velitele a z několika jezdců. Její početní síla se řídí potřebou.

Hlídka může mít někdy na př. tři jezdce, jindy osm atd. Předpokládáme-li, že bude bojovati, určíme celé družstvo, které je základní jednotkou pro boj pěšky. (Viz Cvičební řád, I. díl, čl. 361.)

II. Námět.

Způsob vysílání průzkumných hlídek převzvědným oddílem, který se má pohybovati s určitou rychlostí v pásmu, kde srážka s nepřítelem je pravděpodobná, byl při cvičení dne 14. ledna aplikován na konkrétní příklad a osvědčil se v praxi úplně. Námět byl sestaven tak, aby způsob jasně vynikl. Terén byl zvláště volen, cvičení se konalo za příznivého počasí, úkol a situace odpovídaly účelu cvičení. Nelze si mysliti, že by se nějaké polní cvičení provádělo bez zřetele na tyto prvky rozhodnutí.

1. Terén.

Volen byl prostor mezi Hrochovým Týncem a Heřmanovým Městcem, který je mírně kopcovitý, přehledný a schůdný. Říšská silnice z Hrochova Týnce do Heřmanova Městce je dobrou osou pochodu pro převzvědný oddíl. Asi 4 km jižně od říšské silnice zdvihají se zalesněné, méně schůdné svahy Železných hor, které se nehodí pro ukázkou vzorného příkladu; proto byly jižní hranice pásma určeny linií Trojovice—Libanice—Slatiňany—Stolany—Janovice—Kostelec. Severně od silnice se prostírá polabská rovina. Protože pásmo, které přidělujeme normálně eskadroně, má být kolem 10 km, byla vzata za severní hranice linie Uhřetice—Dřenice—Choltice. Takto běží říšská silnice — osa pochodu — středem přiděleného pásma, což je nejjednodušší případ. Přetínají ji kolmo nepatrné vodní toky, jezdectvem všude překročitelné a nemající žádného zvláštního významu.

Na ose pochodu leží na vzdálenost asi 10 km od sebe dva důležité komunikační uzly, Chrudim a Heřmanův Městec, tvořící přirozené posuny pro průzkumné hlídky. Mezi těmito městy jsou velké vesnice Kočí—Bilany a dále na západ Stojice, kterých může převzvědný oddíl dobře užití jako mezilehlých posunů. Po obou stranách osy pochodu vedou silnice na západ, takže se doporučené smyčky bočních průzkumných hlídek dají ze všech jmenovaných míst dobře kombinovati.

- a) Hrochův Týnec—Tuněchody—Chrudim a
Hrochův Týnec—Slatiňany—Chrudim,

- b) Kočí—Medlešice—Bilany a
Kočí—Slatiňany—Bilany,
- c) Chrudim—Čepy—Heřmanův Městec a
Chrudim—Stolany—Heřmanův Městec,
- d) Bilany—Jeníkovice—Stojice a
Bilany—Kostelec—Stojice.

Vidíme, že vybraný terén přímo vnucuje posuny přezvědného oddílu a cesty průzkumných hlídek a že se výborně hodí pro demonstraci doporučeného způsobu. Takto mohla snad — na první pohled — činnost přezvědného oddílu býti pokládána za schematickou, již však naprosto není. Vyhlédnuté cesty hlídek a oddílu, hranice pásma, délka posunů a celý způsob vůbec, odpovídaly plně všem prvkům rozhodnutí.

V jiném terénu a za jiných okolností nebude míti tento způsob tak pravidelný vzhled. Vezměme na př. hned silnici Pardubice—Přelouč, kde přezvídá přezvědný oddíl 1, jehož pásmo činnosti je vpravo omezeno Labem. Ten nevyšle při jistých posunech doprava žádnou hlídku, zato však doleva hlídek několik.

2. Povětrnost.

Cvičení se konalo za příznivého počasí, kdy práce hlídek je normální: 14. ledna, teplota plus 3° C, pod mrakem. Tato data jsou v námětu uvedena.

3. Zprávy o nepříteli.

Zprávy o nepříteli bylo nutno přizpůsobiti tak, aby v pásmu mezi Hrochovým Týncem a Heřmanovým Městcem byla srážka přezvědného oddílu s nepřítelem pravděpodobná.

Podle námětu dorazily včera večer značné nepřátelské síly ze směru od Prahy do prostoru Kolín—Kutná Hora—Malešov—Zásmuky. Přes 100 cyklistů a asi 10 nákladních automobilů jelo v 15 hod: 30 min. od Čáslavě do Podhořan, kde se podle všeho ubytovali. Ze stylisace této zprávy vysvítá, že pochází od letců. Letec hlásí, co viděl, avšak mnoho mu unikne, zvláště dobře vycvičený slabší oddíl, který využívá skrytů proti leteckému pozorování. Tak je možné, že nepřítel v prostoru Podhořan je ve skutečnosti silnější, než bylo hlášeno. Tento nepřítel nás velmi zajímá, neboť je na našem cíli a téměř jistě se s ním během 14. ledna srazíme.

Utvořme si hypotézu o jeho složení a o jeho pravděpodobných tikelech. Hlášení cyklisté naznačují asi cyklistickou eskadronu. Na 10 nákladních automobilech mohou býti kulomety, děla nebo pěší rota. Tyto síly jsou vázány komunikacemi a nemohou se zajistiti v boku. Můžeme předpokládati, že nepřátelská armáda je nevyšle vpřed na 20 km samy, nýbrž že jim přidělí jistou část jezdeckva, snad 1—2 eskadrony. Podle těchto úvah by se nepřátelský oddíl u Podhořan skládal z 1 eskadrony nebo korouhve, z cyklistické eskadrony, z kulometů (nebo z pěchoty) na autech a snad i z děl na autech a z obrněných aut. Vidíme, že tento oddíl, na nějž narazíme nejdříve, je pravděpodobně silnější než náš přezvědný oddíl, jemuž se asi sotva podaří vlastními silami jej zatlačiti. Bude podle všeho nucen jej obejít, aby se dostal na hlavní nepřátelské síly.

Chceme-li si odpověděti na otázku o možném úkolu tohoto oddílu, musíme se vžítí do jeho situace a analysovat ji podle terénu, podle vlastní a nepřátelské situace a podle povětrností. Armáda dosáhla prostoru u Kutné Hory—Malešova atd. Má před sebou asi

20 km širokou čáslavskou rovinu, na jejímž východním okraji se zvedají Železné hory, s nichž je daleký výhled na západ. Nepřátelské jezdeckto je hlášeno v prostoru Vysokého Mýta, 50 km od těchto pozorovatelén. Je jasné, že armáda vyšle tam pohyblivé prvky, aby ji kryly a zamezily nepříteli pozorování. A jistě je nevyšle jen do Podhořan, nýbrž po všech dobrých komunikacích, krátce před celou frontu armády. Musíme tedy předpokládati, že pohyblivé nepřátelské prvky jsou 13. ledna večer též v prostoru severně i jižně od Podhořan.

Jak se zachovají tyto prvky během 14. ledna? Armáda se může buď zastaviti nebo může postupovati dále směrem na východ. V prvním případě je podobno pravdě, že se oddíl v Podhořanech odtud příliš nevzdálí. Snad vyšle pozorovací části do prostoru Heřmanova Městce. Další pochod na východ může armáda vykonati buď v noci, aby pod ochranou tmy prošla čáslavskou rovinou. Tu by dosáhla Železných hor při úsvitu dne 14. ledna, kde by se podle všeho na jistou dobu zastavila, aby jednotlivé proudy přišly po 20kilometrovém nočním pochodu zase do pořádku. Oddíl z Podhořan by se mohl v tom případě objeviti kolem 8 hod. v prostoru Chrudimě. Anebo armáda zahájí postup až ve dne. Pak zůstane vpřed posunutý oddíl déle v prostoru Podhořan—Stojice, s částmi snad u Heřmanova Městce, aby se od armády, kterou má krýti, příliš nevzdálil. Předpokládáme-li, že předvoje armády vyrazí kolem 6. hod. z ubytovacího prostoru, přiblížily by se po 9. hod. k Doubravce, v kteroužto dobu by vpřed posunutý oddíl mohl odjetí směrem na Chrudim.

Po těchto úvahách přijde velitel přezvědného oddílu k poznání, že během postupu dne 14. ledna může narazit již v prostoru Chrudimě na nepřátelskou skupinu z Podhořan a že se jistě srazí s ní nebo s jejími částmi nejdéle v prostoru u Heřmanova Městce. Nelze si tedy mysliti, aby „vyslav pochodovou hlídku, oddíl táhl jednoduše zajištěn předvojem z Vysokého Mýta do Podhořan“, jak je uvedeno ve „V. R.“, str. 161.

4. Vlastní situace.

Z první části článku a z námětu vysvítalo, že jezdecká brigáda měla dne 14. ledna přezvídati v prostoru jižně od Labe ve směru západním až na západní okraje Železných hor. Vyslala 3 přezvědné oddíly z Vysokého Mýta na západ a sama táhla za přezvědným oddílem 2. Tento přezvědňý oddíl tedy věděl, že napravo přezvídal přezvědňý oddíl 1 přes Pardubice—Přelouč do Bernardova, nalevo přezvědňý oddíl 3 přes Chrást—Nasavrky do Bestviny a že za ním postupuje jezdecká brigáda do Heřmanova Městce. Přezvědňý oddíl 2 byl sestaven z frekventantů učiliště pro jezdeckto a skládal se z 1 eskadrony o 4 četách a z čtyř kulometů.

5. Úkol.

Nejpodstatnější částí každého rozkazu je úkol. Bylo by zajiště chyba, kdyby — jak článek „Neschematisujme!“ uvádí — eskadrona neměla jiného úkolu, než „postupovati z do“ a kdyby „v celém cvičení nebyl také ani jedné průzkumné hlídce dán nějaký úkol“.

a) Přezvědňý oddíl.

Eskadrona s četou kulometů měla postupovati z Vysokého Mýta do Podhořan, avšak jako přezvědňý oddíl, aby zjedнала dotyk s nepřátelskými hlavními silami a hlásila získané zprávy velitelství

jezdecké brigády (viz Règlement de la Cavalerie, II. partie, čl. 54 až 56). Přezvědnému oddílu byl určen všeobecný směr podél říšské silnice, byl mu jasně vymezen cíl na západních svazích Železných hor a bylo mu přiděleno pásmo ohraničené na severu a na jihu. Tento úkol byl dán vzhledem na stanovený účel cvičení a na ostatní prvky rozhodnutí, o nichž již byla řeč, neboť „o těchto prvcích nemá se uvažovati odděleně, nýbrž v jejich vespolečném vztahu příčinném i časovém“ (viz G-V, čl. 81).

Časově byl úkol vyměřen — podle šesté přednášky o jezdecku, vydané Válečnou školou, příl. 2 b — „povšechnými čarami, kterých má býti postupně dosaženo a kdy“. Toto časové dirigování jezdeckých jednotek má zvláštní význam, neboť u jezdeckva máme rozličné rychlosti. Tak by se mohlo státi, že by jeden velitel v přílišné horlivosti jel klusem a cvalem, aby se co nejdříve dostal na nepřátelské hlavní síly, o nichž má vyhledávati zprávy, kdežto druhý velitel by šetřil svých koní přespříliš anebo by se zdržoval podrobným prozkoumáváním terénu v pásmu daleko od nepřítelů, čímž by se nedostal kupředu. Velitel brigády by nikdy nevěděl, kde jeho přezvědné oddíly v určitou hodinu přibližně jsou, a nemohl by jim po celý den dodati rozkazy a letecké zprávy. V našem případě mohlo jíti o rychlé dosažení západních svahů Železných hor. Avšak rozbořením nepřátelské situace poznal velitel brigády, že je téměř nemožné, aby se tam jeho přezvědné oddíly dostaly, bude-li nepřátelská armáda dále postupovati na východ. Zůstane-li armáda státi v prostoru Kolín—Kutná Hora atd., mohou přezvědné oddíly dosáhnouti svých cílů, arcit' po boji s nepřátelskými krycími prvky. Špatně by se mohlo přezvědnému oddílu vyplatiti, kdyby k těmto vpřed posunutým nepřátelským silám ani dost málo nepřihlížel a kdyby se hnál jen kupředu. Kromě toho musí uvážiti, že válka nebude dne 14. ledna skončena a že oddíl musí býti schopen práce i vprítích dnech. Rychlost, kterou určil v daném případě velitel jezdecké brigády, zdá se dostatečná. Zastávky na postupných cílech jsou jen zcela krátké a jsou nutné k oddechu koní a k jich přesedlání. Zde zjednávají přezvědné oddíly mezi sebou spojení a pošlou odtud veliteli brigády i záporná hlášení. Takto vidíme, že eskadrona s četou kulometů dostala „úkol, přesně vyměřený časově a prostorově“ (G-V, čl. 81).

Někdy dostane přezvědný oddíl úkoly, které se odchylují od normální přezvědné činnosti a na kterých má nadřízené velitelství zvláštní zájem. V těchto případech musí tyto zvláštní úkoly býti podrobně precisovány, jako na př. zajištění jistých čar pro hlavní síly jezdecké brigády, rekognoskování komunikací a přechodů přes vodní toky, hlášení o situaci v důležitých střediscích a městech a p. V našem případě bylo od těchto zvláštních úkolů úmyslně upuštěno.

b) Průzkumné hlídky.

V svém článku jsem neuvedl rozkazy, které velitel přezvědného oddílu dá svým průzkumným hlídkám, neboť nebylo to účelem článku. Že tyto hlídky rozkazy dostanou, rozumí se samo sebou a vyjádřil jsem to jasně ve „V. R.“, na str. 85, větou: „Hlídky musí dostati rozkaz s náčrtem“, a že rozkaz musí obsahovati úkol, nemusi snad zvlášť zdůrazňovati. Přimlouvám se tu za docela krátký ústní rozkaz, doplněný jednoduchým náčrtem, neboť opakuji znovu, že velitel hlídky nebude míti téměř nikdy mapu a jen náčrt může

ji částečně nahraditi. Tyto náčrty si velitel oddílu připraví co možná již před odjezdem. K tomu, aby je pořídil, potřebuje málo času, zvláště pomáhají-li mu podřízení důstojníci. Touto prací studuje nejlépe mapu a naučí se jí takto více méně nazpaměť, což je znamenitou duševní přípravou pro jeho činnost příští den. Práce nebyla zbytečná, i když se situace během operace tak změnila, že jistého počtu náčrtů nebude lze upotřebiti. Tak může velitel přezvědného oddílu souditi ze zpráv o nepříteli, že se s ním srazí nejpozději západně od Heřmanova Městce. Zde bude nutno sít průzkumných hlídek zhustiti a posuny značně zkrátiti; též se zřetelem na terén, který je mezi Heřmanovcem a Podhořany velmi kopcovitý a lesnatý. Předvídané cesty hlídek 13 a 14 naznačují jen plán, k němuž velitel přezvědného oddílu přišel studiem terénu a ostatních prvků rozhodnutí. Zdůrazňují důležité směry přes Choltice a přes Vyžice, na nichž by se dal event. nepřátelský odpor u Heřmanova Městce obejít.

Doufám, že po tomto výkladu nikdo nemůže shledávati v mém prvním článku návod k schematisování vojenských operací, jehož jsem po válečných zkušenostech hodně dalek. Ovšem, základní prvky a rámec operací jsou anebo mají býti předpisy stanoveny. Jejich aplikace je ponechána myslícímu člověku.

Nadporučík Karel KREPL:

Střelba s jednostranným pozorováním.

Předmluva.

Střelba s jednostranným pozorováním je mnohým důstojníkem tvrdým oříškem. Ač je pokládána za velmi složitou, je v zásadě velmi jednoduchá.

Nejjednodušším, nejsnadnějším a nejrychlejším způsobem pozorování je zajiště pozorování osné. Nemůžeme ho bohužel vždy užiti. Na bojišti volíme vždy takovou pozorovatelnu, z které vidíme co nejvíce cílů, na něž máme střílet, neboli své pásmo působnosti. To je první požadavek, který klademe na dobrou pozorovatelnu. Vzájemná poloha této pozorovatelnky k čáře baterie — cíl ustupuje úplně dříve řečenému požadavku. Z toho vysvítá, že dobrá pozorovatelná nemusí býti právě osná. Jak to zařídit, abychom, nenajdeme-li osnou pozorovatelnou, nemusili přece střílet s pozorováním jednostranným? Řešení je možné jen tehdy, zřídíme-li pozorování oboustranné. Víme však dobře, jakého času a jakých prostředků vyžaduje zřízení tohoto zajiště velmi pohodlného a přesného způsobu pozorování. Budeme je míti vždy k dispozici?

Podívejme se na pozorování osné důkladněji. Víme, že lze je aplikovati potud, pokud pozorovací úhel nepřesáhl 100 dc. Baterie zřídí osnou pozorovatelnou. Zůstane ona osnou při střelbě na všechny cíle? Ne vždy! Má-li baterie větší pásmo působnosti, může se pozorovatelná přesně osná pro určitý cíl státi pozorovatelnou stranovou pro cíl, který je od původního cíle značně uchýlen stranou. Proto budeme často nuceni střílet s pozorováním jednostranným a je nezbytně nutné, aby každý dělostřelecký důstojník ovládal tento způsob střelby, porozuměl jeho zásadám a užíval ho bez váhání